ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, ह॒रि॒ः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः (वाक्य सहित)

द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Notes:

- **Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.**
- **Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in.**

Version 0.2 August 31, 2020

This is now the current Version 0.2 dated August 31, 2020.

1. This replaces the earlier version 0.1 dated May 31, 2020.
2. No Corrections found or reported. This is only a date change version.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
4. In this compilation the Samita Vaakyams have been suitably aligned, synchronised and refurbished in line with "Pada Paatam".

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 30th June 2019
2nd	Version Number	0.1 dated 31st May 2020

Contents

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठे द्वितीयं काण्डं 4

2.3 द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – इष्टिविधानं 4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिःओं

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठे द्वितीयं काण्डं

2.3 द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – इष्टिविधानं

TS 2.3.1.1

आदित्येभ्यो भुवद्वद्भ्यश्चरुं निर्वपेद्भूतिकाम आदित्या वा एतं भूत्यै प्रति नुदन्ते योऽलं भूत्यै सन् भूतिं न प्राप्नोत्यादित्यानेव भुवद्वतः स्वेन भागधेयेनोप धावति त एवैनं भूतिं गमयन्ति भवत्येवा ऽऽदित्येभ्यो धारयद्वद्भ्य–श्चरुं निर्वपेदपरुद्धो वाऽपरुद्ध्यमानो वाऽऽदित्या वा अपरोद्धार आदित्या अवगमयितार आदित्यानेव धारयद्वतः – [ ] 1

TS 2.3.1.1 - Padam

आदित्येभ्यः । भुवद्वद्भ्य इति भुवद्वत् – भ्यः । चरुम् । निरिति । वपेत् । भूतिकाम इति भूति – कामः । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीति । नुदन्ते । यः । अलम् । भूत्यै । सन्न् । भूतिम् । न ।

प्राप्नोतीति प्र - आप्नोति । आदित्यान् । एव । भुवद्वत इति
भुवत् - वतः । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति ।
धावति । ते । एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । भवति । एव ।
आदित्येभ्यः । धारयद्वद्भ्य इति धारयद्वत् - भ्यः । चरुम् ।
निरिति । वपेत् । अपरुद्ध इत्यप - रुद्धः । वा । अपरुद्ध्यमान
इत्यप - रुध्यमानः । वा । आदित्याः । वै । अपरोद्धार
इत्यप - रोद्धारः । आदित्याः । अवगमयितार इत्यव - गमयितारः ।
आदित्यान् । एव । धारयद्वत इति धारयत् - वतः । **1 (50)**

<u>TS 2.3.1.2</u>

स्वेन भागधेयेनोप धावति त एवैनं ँविशि दाद्ध्रत्यनपरुद्ध्यो
भवत्यदितेऽनु मन्यस्वे-त्यपरुद्ध्यमानोऽस्य पदमा ददीतेयं ँवा
अदितिरियमेवास्मै राज्यमनु मन्यते सत्याऽऽशीरित्याह
सत्यामेवाऽऽशिषं कुरुत इह मन इत्याह प्रजा एवास्मै समनसः
करोत्युप प्रेत मरुतः - [ ] **2**

TS 2.3.1.2 - Padam

स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव ।

एनम् । विशि । दाद्ध्रति । अनपरुद्ध्य इत्यनप – रुद्ध्यः ।

भवति । अदिते । अन्विति । मन्यस्व । इति । अपरुद्ध्यमान

इत्यप – रुद्ध्यमानः । अस्य । पदम् । एति । ददीत । इयम् । वै ।

अदितिः । इयम् । एव । अस्मै । राज्यम् । अन्विति । मन्यते ।

सत्या । आशीरित्या – शीः । इति । आह । सत्याम् । एव ।

आशिषमित्या – शिषम् । कुरुते । इह । मनः । इति । आह ।

प्रजा इति प्र – जाः । एव । अस्मै । समनस इति स – मनसः ।

करोति । उप । प्रेति । इत । मरुतः । **2 (50)**

TS 2.3.1.3

सुदानव एना विश्पतिनाऽभ्यमुं राजानमित्याह मारुती वै विड् ज्येष्ठो

विश्पतिर्विशैवैनं राष्ट्रेण समर्द्धयति यः परस्ताद् ग्राम्यवादी स्यात्

तस्य गृहाद्–व्रीहीना हरेच्छुक्लाश्च कृष्णाश्च वि चिनुयाद्ये

शुक्लाः स्युस्तमादित्यं चरुं निर्वपेदादित्या वै देवतया

विड् विशमेवाव गच्छ - [ ] **3**

TS 2.3.1.3 - Padam

सुदानव इति सु - दानवः । एना । विश्पतिना । अभीति । अमुम् ।

राजानम् । इति । आह । मारुती । वै । विट् । ज्येष्ठः । विश्पतिः ।

विशा । एव । एनम् । राष्ट्रेण । समिति । अर्द्धयति । यः ।

परस्तात् । ग्राम्यवादीति ग्राम्य - वादी । स्यात् । तस्य । गृहात् ।

व्रीहीन् । एति । हरेत् । शुक्लान् । च । कृष्णान् । च । वीति ।

चिनुयात् । ये । शुक्लाः । स्युः । तम् । आदित्यम् । चरुम् ।

निरीति । वपेत् । आदित्या । वै । देवतया । विट् । विशम् । एव ।

अवेति । गच्छति । **3 (50)**

TS 2.3.1.4

-त्यवगताऽस्य विडनवगत७ँ राष्ट्रमित्याहुर्ये कृष्णाः स्युस्तं ँवारुणं

चरुं निर्वपेद्वारुणं ँवै राष्ट्रमुभे एव विशं च राष्ट्रं चाव गच्छति यदि

नावगच्छे-दिम-मह-मादित्येभ्यो भागं निर्वपाम्या ऽमुष्मादमुष्यै

विशोऽवगन्तोरिति निर्वपेदादित्या एवैनं भागधेयं प्रेफ्सन्तो

विशमव – [ ] **4**

TS 2.3.1.4 - Padam

अवगतेत्यव – गता । अस्य । विट् । अनवगतमित्यनव – गतम् ।

राष्ट्रम् । इति । आहुः । ये । कृष्णाः । स्युः । तम् । वारुणम् ।

चरुम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । वै । राष्ट्रम् । उभे इति । एव ।

विशम् । च । राष्ट्रम् । च । अवेति । गच्छति । यदि । न ।

अवगच्छेदित्यव–गच्छेत् । इमम् । अहम् । आदित्येभ्यः । भागम् ।

निरिति । वपामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः ।

अवगन्तोरित्यव–गन्तोः । इति । निरिति । वपेत् । आदित्याः । एव ।

एनम् । भागधेयमिति भाग – धेयम् । प्रेफ्सन्त इति प्र–ईफ्सन्तः ।

विशम् । अवेति । **4 (50)**

TS 2.3.1.5

गमयन्ति यदि नावगच्छेदाश्वत्थान् मयूखान्थ् सप्त मद्ध्यमेषायामुप

हन्यादिदमह–मादित्यान् बध्नाम्या ऽमुष्मादमुष्यै विशोऽवगन्तोरित्यादित्या

एवैनं बद्धवीरा विशमव गमयन्ति यदि नावगच्छेदेतमेवाऽऽदित्यं चरुं निर्वपेदिद्ध्मेऽपि मयूखान्थ् सं नह्येदनपरुद्ध्यमेवाव गच्छत्याश्वत्था भवन्तिमरुतां ँवा एत ( ) –दोजो यदश्वत्थ ओजसैव विशमव गच्छति सप्त भवन्ति सप्तगणा वै मरुतो गणश एव विशमव गच्छति । **5**

<u>TS 2.3.1.5 - Padam</u>

गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव – गच्छेत् । आश्वत्थान् । मयूखान् । सप्त । मद्ध्यमेषायामिति मद्ध्यम – ईषायाम् । उपेति । हन्यात् । इदम् । अहम् । आदित्यान् । बध्नामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः । अवगन्तोरित्यव–गन्तोः । इति । आदित्याः । एव । एनम् । बद्धवीरा इति बद्ध –वीराः । विशम् । अवेति । गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव – गच्छेत् । एतम् । एव । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । इद्ध्मे । अपीति । मयूखान् । समिति । नह्येत् । अनपरुद्ध्यमित्यनप – रुद्ध्यम् । एव । अवेति । गच्छति ।

आश्वत्थाः । भवन्ति । मरुताम् । वै । एतत् ( ) । ओजः । यत् । अश्वत्थः । ओजसा । एव । विशम् । अवेति । गच्छति । सप्त । भवन्ति । सप्तगणा इति सप्त – गणाः । वै । मरुतः । गणश इति गण – शः । एव । विशम् । अवेति । गच्छति ॥ **5 (68)** *(धारयद्वतो – मरुतो – गच्छति – विशमवै – त – दष्टादश च) (A1)*

TS 2.3.2.1

देवा वै मृत्योरबिभयुस्ते प्रजापतिमुपाधावन् तेभ्य एतां प्राजापत्या(गुं)शतकृष्णलां निरवपत् तयैवैष्वमृतमदधाद्यो मृत्योर्बिभीयात् तस्मा एतां प्राजापत्या(गुं) शतकृष्णलां निर्वपेत् प्रजापतिमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवास्मिन्नायुर्दधाति सर्वमायुरेति शतकृष्णला भवति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये – [ ] **6**

TS 2.3.2.1 - Padam

देवाः । वै । मृत्योः । अबिभयुः । ते । प्रजापतिमिति प्रजा–पतिम् । उपेति । अधावन्न् । तेभ्यः । एताम् ।

प्राजापत्यामिति प्राजा - पत्याम् । शतकृष्णलामिति

शत-कृष्णलाम् । निरिति । अवपत् । तया । एव । एषु । अमृतम् ।

अदधात् । यः । मृत्योः । बिभीयात् । तस्मै । एताम् ।

प्राजापत्यामिति प्राजा - पत्याम् । शतकृष्णलामिति

शत - कृष्णलाम् । निरिति । वपेत् । प्रजापतिमिति प्रजा-पतिम् ।

एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः ।

एव । अस्मिन्न् । आयुः । दधाति । सर्वम् । आयुः । एति ।

शतकृष्णलेति शत - कृष्णला । भवति । शतायुरिति शत-आयुः ।

पुरुषः । शतेन्द्रिय इति शत - इन्द्रियः । आयुषि । एव ।

इन्द्रिये । **6 (50)**

TS 2.3.2.2

प्रति तिष्ठति घृते भवत्यायुर्वै घृतममृत९ँ हिरण्यमायुश्चैवास्मा

अमृतं च समीची दधाति चत्वारिचत्वारि कृष्णलान्यव द्यति

चतुरवत्तस्याऽऽप्त्या एकधा ब्रह्मण उप हरत्येकधैव यजमान

आयुर्दधात्यसावादित्यो न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्
तस्मा एतꣳ सौर्यं चरुं निरवपन् तेनैवास्मिन् – [ ] **7**

TS 2.3.2.2 - Padam

प्रतीति । तिष्ठति । घृते । भवति । आयुः । वै । घृतम् । अमृतम् ।
हिरण्यम् । आयुः । च । एव । अस्मै । अमृतम् । च ।
समीची इति । दधाति । चत्वारिचत्वारीति चत्वारि – चत्वारि ।
कृष्णलानि । अवेति । द्यति । चतुरवत्तस्येति चतुः – अवत्तस्य ।
आप्त्यै । एकधेत्येक – धा । ब्रह्मणे । उपेति । हरति ।
एकधेत्येक – धा । एव । यजमाने । आयुः । दधाति । असौ ।
आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् ।
ऐच्छन्न् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति ।
अवपन्न् । तेन । एव । अस्मिन्न् । **7 (50)**

TS 2.3.2.3

रुचमदधुर्यो ब्रह्मवर्चसकामः स्यात् तस्मा एतꣳ सौर्यं चरुं
निर्वपेदमुमेवाऽऽदित्यꣳ स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवास्मिन्

ब्रह्मवर्चसं दधाति ब्रह्मवर्चस्येव भवत्युभयतो रुक्मौ भवत उभयत

एवास्मिन् रुचं दधाति प्रयाजेप्रयाजे कृष्णलं जुहोति दिग्भ्य

एवास्मै ब्रह्मवर्चसमव रुन्ध आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपेथ् सावित्रं

द्वादशकपालं भूम्यै – [ ] **8**

<u>TS 2.3.2.3 - Padam</u>

रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकाम इति ब्रह्मवर्चस – कामः ।

स्यात् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अमुम् ।

एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति ।

धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् ।

दधाति । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म – वर्चसी । एव । भवति । उभयतः ।

रुक्मौ । भवतः । उभयतः । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । दधाति ।

प्रयाजेप्रयाज इति प्रयाजे – प्रयाजे । कृष्णलम् । जुहोति ।

दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एव । अस्मै ।

ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । आग्नेयम् ।

अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । निरिति । वपेत् । सावित्रम् ।
द्वादशकपालमिति द्वादश – कपालम् । भूम्यै । **8 (50)**

TS 2.3.2.4

चरुं ँयः कामयेत हिरण्यं ँविन्देय हिरण्यं मोप नमेदिति यदाग्नेयो भवत्याग्नेयं ँवै हिरण्यं ँयस्यैव हिरण्यं तेनैवैनद् विन्दते सावित्रो भवति सवितृप्रसूत एवैनद्–विन्दते भूम्यै चरुर्भवत्यस्यामेवैनद्–विन्दत उपैन७ँ हिरण्यं नमति वि वा एष इन्द्रियेण वीर्येणर्द्ध्यते यो हिरण्यं ँविन्दत एता – [ ] **9**

TS 2.3.2.4 - Padam

चरुम् । यः । कामयेत । हिरण्यम् । विन्देय । हिरण्यम् । मा ।
उपेति । नमेत् । इति । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै ।
हिरण्यम् । यस्य । एव । हिरण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दते ।
सावित्रः । भवति । सवितृप्रसूत इति सवितृ–प्रसूतः । एव । एनत् ।
विन्दते । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दते ।

उपेति । एनम् । हिरण्यम् । नमति । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीर्येण । ऋद्ध्यते । यः । हिरण्यम् । विन्दते । एताम् । **9 (50)**

TS 2.3.2.5

–मेव निर्वपेद्धिरण्यं ँ वित्त्वा नेन्द्रियेण वीर्येण व्यृद्ध्यत एतामेव निर्वपेद्यस्य हिरण्यं नश्येद्यदाग्नेयो भवत्याग्नेयं ँ वै हिरण्यं ँ यस्यै व हिरण्यं तेनैवैनद्–विन्दति सावित्रो भवति सवितृप्रसूत एवैनद्–विन्दति भूम्यै चरुर्भवत्यस्यां ँ वा एतन्नश्यति यन्नश्यत्यस्यामेवैनद्–विन्दतीन्द्र – [ ] **10**

TS 2.3.2.5 - Padam

एव । निरिति । वपेत् । हिरण्यम् । वित्त्वा । न । इन्द्रियेण । वीर्येण । वीति । ऋद्ध्यते । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यस्य । हिरण्यम् । नश्येत् । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै । हिरण्यम् । यस्य । एव । हिरण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दति । सावित्रः । भवति । सवितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एव । एनत् ।

विन्दति । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । वै । एतत् । नश्यति । यत् । नश्यति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दति । इन्द्रः । **10 (50)**

<u>TS 2.3.2.6</u>

–स्त्वष्टुः सोम–मभीषहाऽपिबथ् स विष्वङ् व्याच्र्छथ् स इन्द्रियेण सोमपीथेन व्यार्द्ध्यत स यदूर्द्ध्वमुदवमीत् ते श्यामाका अभवन्थ् स प्रजापतिमुपाधावत् तस्मा एत७ं सोमेन्द्र७ श्यामाकं चरुं निरवपत् तेनैवास्मिन्निन्द्रिय७ं सोमपीथमदधाद्वि वा एष इन्द्रियेण सोमपीथेनर्द्ध्यते यः सोमं ँवमिति यः सोमवामी स्यात् तस्मा–[ ] **11**

<u>TS 2.3.2.6 - Padam</u>

त्वष्टुः । सोमम् । अभीषहेत्यभि – सहा । अपिबत् । सः । विष्वङ् । वीति । आर्च्छत् । सः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेति सोम – पीथेन । वीति । आर्द्ध्यत । सः । यत् । ऊर्द्ध्वम् । उदवमीदित्युत् – अवमीत् । ते । श्यामाकाः । अभवन्न् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् ।

सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । अवपत् । तेन । एव ।
अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । सोमपीथमिति सोम – पीथम् । अदधात् ।
वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेति सोम – पीथेन ।
ऋद्ध्यते । यः । सोमम् । वमिति । यः ।
सोमवामीति सोम – वामी । स्यात् । तस्मै । **11 (50)**

TS 2.3.2.7

एतꣳ सोमेन्द्रꣳ श्यामाकं चरुं निर्वपेथ् सोमं चैवेन्द्रं च
स्वेन भागधेयेनोप धावति तावेवास्मिन्निन्द्रियꣳ सोमपीथं धत्तो
नेन्द्रियेण सोमपीथेन व्यृद्ध्यते यथ् सौम्यो भवति सोमपीथमेवाव
रुन्धे यदैन्द्रो भवतीन्द्रियं ँवै सोमपीथ इन्द्रियमेव सोमपीथमव
रुन्धे श्यामाको भवत्येष वाव स सोमः – [ ] **12**

TS 2.3.2.7 - Padam

एतम् । सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सोमम् ।
च । एव । इन्द्रम् । च । स्वेन । भागधेयेनेति भाग–धेयेन । उपेति ।

धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् ।

सोमपीथमिति सोम – पीथम् । धत्तः । न । इन्द्रियेण ।

सोमपीथेनेति सोम – पीथेन । वीति । ऋद्ध्यते । यत् ।

सौम्यः । भवति । सोमपीथमिति सोम – पीथम् । एव । अवेति ।

रुन्धे । यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । वै । सोमपीथ इति

सोम – पीथः । इन्द्रियम् । एव । सोमपीथमिति सोम – पीथम् ।

अवेति । रुन्धे । श्यामाकः । भवति । एषः । वाव । सः ।

सोमः । **12 (50)**

TS 2.3.2.8

साक्षादेव सोमपीथमव रुन्धे ऽग्नये दात्रे पुरोडाशमष्टाकपालं

निर्वपेदिन्द्राय प्रदात्रे पुरोडाशमेकादशकपालं पशुकामोऽग्निरेवास्मै

पशून् प्रजनयति वृद्धानिन्द्रः प्र यच्छति दधि मधु घृतमापो धाना

भवन्त्येतद्वै पशूनाꣳ रूपꣳ रूपेणैव पशूनव रुन्धे पञ्चगृहीतं भवति

पाङ्क्ता हि पशवो बहुरूपं भवति बहुरूपा हि पशवः–[ ] **13**

TS 2.3.2.8 - Padam

साक्षादिति स – अक्षात् । एव । सोमपीथमिति सोम – पीथम् ।
अवेति । रुन्धे । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय ।
प्रदात्र इति प्र – दात्रे । पुरोडाशम् ।
एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । पशुकाम इति
पशु – कामः । अग्निः । एव । अस्मै । पशून् । प्रजनयतीति
प्र – जनयति । वृद्धान् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । दधि । मधु ।
घृतम् । आपः । धानाः । भवन्ति । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् ।
रूपेण । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । पञ्चगृहीतमिति
पञ्च–गृहीतम् । भवति । पाङ्क्ताः । हि । पशवः ।
बहुरूपमिति बहु – रूपम् । भवति । बहुरूपा इति बहु – रूपाः ।
हि । पशवः । **13 (50)**

TS 2.3.2.9

समृद्ध्यै प्राजापत्यं भवति प्राजापत्या वै पशवः प्रजापतिरेवास्मै पशून् प्र जनयत्यात्मा वै पुरुषस्य मधु यन्मद्ध्वग्नौ जुहोत्यात्मानमेव तद्–यजमानोऽग्नौ प्र दधाति पङ्क्त्यौ याज्यानुवाक्ये भवतः पाङ्क्तः पुरुषः पाङ्क्ताः पशव आत्मानमेव मृत्योर्निष्क्रीयपशूनव रुन्धे ॥ **14**

TS 2.3.2.9 - Padam

समृद्ध्या इति सं – ऋद्ध्यै । प्राजापत्यमिति प्राजा – पत्यम् । भवति । प्राजापत्या इति प्राजा – पत्याः । वै । पशवः । प्रजापतिरिति प्रजा–पतिः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयति । आत्मा । वै । पुरुषस्य । मधु । यत् । मधु । अग्नौ । जुहोति । आत्मानम् । एव । तत् । यजमानः । अग्नौ । प्रेति । दधाति । पङ्क्त्यौ । याज्यानुवाक्ये इति याज्या – अनुवाक्ये । भवतः । पाङ्क्तः । पुरुषः । पाङ्क्ताः । पशवः । आत्मानम् । एव ।

मृत्योः । निष्क्रीयेति निः–क्रीय । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ **14 (41)**

(इन्द्रिये – ऽस्मिन् – भूम्या – एता – मिन्द्रः – स्यात् तस्मै – सोमो – बहुरूपा हि पशव – एकचत्वारिꣳशच्च) (A2)

TS 2.3.3.1

देवा वै सत्रमासत–र्धिपरिमितं ँयशस्कामास्तेषाꣳ सोमꣳ राजानं ँयश आर्च्छथ् स गिरिमुदैत् तमग्निरनूदैत् तावग्नीषोमौ समभवतां ताविन्द्रो यज्ञविभ्रष्टोऽनु परैत् तावब्रवीद्याजयतं मेति तस्मा एतामिष्टिं निरवपतामाग्नेय–मष्टाकपालमैन्द्र–मेकादशकपालꣳ सौम्यं चरुं तयैवास्मिन् तेज – [ ] **15**

TS 2.3.3.1 - Padam

देवाः । वै । सत्रम् । आसत । ऋद्धिपरिमितमित्यृद्धि – परिमितम् । यशस्कामा इति यशः – कामाः । तेषाम् । सोमम् । राजानम् । यशः । आर्च्छत् । सः । गिरिम् । उदिति । ऐत् । तम् । अग्निः । अनु । उदिति । ऐत् । तौ । अग्नीषोमावित्यग्नी– सोमौ । समिति । अभवताम् । तौ । इन्द्रः । यज्ञविभ्रष्ट इति यज्ञ – विभ्रष्टः ।

अनु । परेति । ऐत् । तौ । अब्रवीत् । याजयतम् । मा । इति ।
तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । अवपताम् । आग्नेयम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । ऐन्द्रम् ।
एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । तया ।
एव । अस्मिन्न् । तेजः । **15 (50)**

TS 2.3.3.2

इन्द्रियं ब्रह्मवर्चसमधत्ताँ यो यज्ञविभ्रष्टः स्यात् तस्मा एतामिष्टिं
निर्वपेदाग्नेय–मष्टाकपालमैन्द्र–मेकादशकपाल९ँ सौम्यं चरुं
ँयदाग्नेयो भवति तेज एवास्मिन् तेन दधाति यदैन्द्रो
भवतीन्द्रियमेवास्मिन् तेन दधाति यथ् सौम्यो ब्रह्मवर्चसं तेना
ऽऽग्नेयस्य च सौम्यस्य चैन्द्रे समाश्लेषयेत् तेजश्चैवास्मिन्
ब्रह्मवर्चसं च समीची – [ ] **16**

TS 2.3.3.2 - Padam

इन्द्रियम् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । अधत्ताम् । यः ।
यज्ञविभ्रष्ट इति यज्ञ – विभ्रष्टः । स्यात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् ।

निरिति । वपेत् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् ।

ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । सौम्यम् । चरुम् ।

यत् । आग्नेयः । भवति । तेजः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति ।

यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति ।

यत् । सौम्यः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म-वर्चसम् । तेन । आग्नेयस्य ।

च । सौम्यस्य । च । ऐन्द्रे । समाश्लेषयेदिति सं - आश्लेषयेत् ।

तेजः । च । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् ।

च । समीची इति । **16 (50)**

TS 2.3.3.3

दधात्यग्नीषोमीय-मेकादशकपालं निर्वपेद्यं कामो नोपनमेदाग्नेयो

वै ब्राह्मणः स सोमं पिबति स्वामेव देवता॒ स्वेन भागधेयेनोप

धावति सैवैनं कामेन समर्द्धयत्युपैनं कामो नमत्यग्नीषोमीय-

मष्टाकपालं निर्वपेद्-ब्रह्मवर्चसकामो-ऽग्नीषोमावेव स्वेन

भागधेयेनोप धावति तावेवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं धत्तो

ब्रह्मवर्चस्येव– [ ] **17**

TS 2.3.3.3 - Padam

दधाति । अग्नीषोमीयमित्यग्नी – सोमीयम् ।

एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् ।

कामः । न । उपनमेदित्युप–नमेत् । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । सः ।

सोमम् । पिबति । स्वाम् । एव । देवताम् । स्वेन । भागधेयेनेति

भाग – धेयेन । उपेति । धावति । सा । एव । एनम् । कामेन ।

समिति । अर्द्धयति । उपेति । एनम् । कामः । नमति ।

अग्नीषोमीयमित्यग्नी – सोमीयम् ।

अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । निरिति । वपेत् ।

ब्रह्मवर्चसकाम इति ब्रह्मवर्चस – कामः ।

अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । एव । स्वेन ।

भागधेयेनेति भाग–धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् ।

ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । धत्तः ।

ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म – वर्चसी । एव । **17 (50)**

TS 2.3.3.4

भवति यदष्टाकपाल–स्तेनाऽऽग्नेयो यच्छ्यामाकस्तेन सौम्यः

समृद्ध्यै सोमाय वाजिने श्यामाकं चरुं निर्वपेद्यः क्लैब्याद्बिभीयाद्

रेतो हि वा एतस्माद्–वाजिनमपक्रामत्यथैष क्लैब्याद्बिभाय सोममेव

वाजिन७ स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवास्मिन् रेतो वाजिनं

दधाति न क्लीबो भवतिब्राह्मणस्पत्य–मेकादशकपालं निर्वपेद्

ग्रामकामो – [ ] **18**

TS 2.3.3.4 - Padam

भवति । यत् । अष्टाकपाल इत्यष्टा – कपालः । तेन ।

आग्नेयः । यत् । श्यामाकः । तेन । सौम्यः । समृद्ध्या इति

सं – ऋद्ध्यै । सोमाय । वाजिने । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति ।

वपेत् । यः । क्लैब्यात् । बिभीयात् । रेतः । हि । वै । एतस्मात् ।

वाजिनम् । अपक्रामतीत्यप – क्रामति । अथ । एषः । क्लैब्यात् ।

बिभाय । सोमम् । एव । वाजिनम् । स्वेन । भागधेयेनेति

भाग – धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । रेतः ।

वाजिनम् । दधाति । न । क्लीबः । भवति । ब्राह्मणस्पत्यमिति

ब्राह्मणः – पत्यम् । एकादशकपालमित्येकादश–कपालम् । निरिति ।

वपेत् । ग्रामकाम इति ग्राम – कामः । **18 (50)**

TS 2.3.3.5

ब्रह्मण–स्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवास्मै सजातान्

प्र यच्छति ग्राम्येव भवति गणवती याज्यानुवाक्ये भवतः

सजातैरेवैनं गणवन्तं करोत्येतामेव निर्वपेद्यः कामयेत ब्रह्मन्

विशं ँवि नाशयेयमिति मारुती याज्यानुवाक्ये कुर्याद् ब्रह्मन्नेव

विशं ँवि नाशयति ॥ **19**

TS 2.3.3.5 - Padam

ब्रह्मणः । पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग–धेयेन । उपेति ।

धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानिति स – जातान् । प्रेति ।

यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । गणवती इति गण – वती ।

याज्यानुवाक्ये इति याज्या - अनुवाक्ये । भवतः । सजातैरिति स - जातैः । एव । एनम् । गणवन्तमिति गण - वन्तम् । करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । ब्रह्मन्न् । विशम् । वीति । नाशयेयम् । इति । मारुती इति । याज्यानुवाक्ये इति याज्या - अनुवाक्ये । कुर्यात् । ब्रह्मन्न् । एव । विशम् । वीति । नाशयति ॥ **19 (43)** *(तेजः - समीची - ब्रह्मवर्चस्येव - ग्रामकाम - स्त्रिचत्वारि॑ शच्च) (A3)*

TS 2.3.4.1

अर्यम्णे चरुं निर्वपथ् सुवर्गकामोऽसौ वा आदित्योऽर्यमाऽर्यमणमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवैन॑ सुवर्गं ँलोकं गमयत्यर्यम्णे चरुं निर्वपेद्यः कामयेत दानकामा मे प्रजाः स्युरित्यसौ वा आदित्योऽर्यमा यः खलु वै ददाति सोऽर्यमाऽर्यमणमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवा - [ ] **20**

TS 2.3.4.1 - Padam

अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । सुवर्गकाम इति सुवर्ग–कामः ।

असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन ।

भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् ।

सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । गमयति । अर्यम्णे । चरुम् ।

निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामा इति दान–कामाः । मे ।

प्रजा इति प्र–जाः । स्युः । इति । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा ।

यः । खलु । वै । ददाति । सः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन ।

भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । **20 (50)**

TS 2.3.4.2

–स्मै दानकामाः प्रजाः करोति दानकामा अस्मै प्रजा भवन्त्यर्यम्णे

चरुं निर्वपेद्यः कामयेत स्वस्ति जनतामियामित्यसौ वा आदित्यो–

ऽर्यमा– ऽर्यमणमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवैनं तद्–गमयति

यत्र जिगमिषतीन्द्रो वै देवानामानुजावर आसीथ् स प्रजापति –

मुपाधावत् तस्मा एतमैन्द्रमानुषूकमेकादशकपालं नि– [ ] **21**

TS 2.3.4.2 - Padam

अस्मै । दानकामा इति दान – कामाः । प्रजा इति प्र – जाः ।
करोति । दानकामा इति दान – कामाः । अस्मै । प्रजा इति
प्र – जाः । भवन्ति । अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः ।
कामयेत । स्वस्ति । जनताम् । इयाम् । इति । असौ । वै ।
आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति
भाग–धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । तत् । गमयति ।
यत्र । जिगमिषति । इन्द्रः । वै । देवानाम् । आनुजावर
इत्यानु – जावरः । आसीत् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् ।
उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् ।
आनुषूकमित्यानु – सूकम् । एकादशकपालमित्येकादश–कपालम् ।
निरिति । **21 (50**

TS 2.3.4.3

–रवपत् तेनैवैनमग्रं देवतानां पर्यणयद् बुद्ध्नवती अग्रवती
याज्यानुवाक्ये अकरोद् बुद्ध्नादेवैनमग्रं पर्यणयद्यो राजन्य

आनुजावरः स्यात् तस्मा एतमैन्द्रमानुषूक–मेकादशकपालं
निर्वपेदिन्द्रमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवैनमग्रꣳ समानानां
परि णयति बुद्ध्नवती अग्रवती याज्यानुवाक्ये भवतो
बुद्ध्नादेवैनमग्रं [ ] **22**

TS 2.3.4.3 - Padam

अवपत् । तेन । एव । एनम् । अग्रम् । देवतानाम् । परीति ।
अनयत् । बुद्ध्नवती इति बुद्ध्न – वती । अग्रवती इत्यग्र – वती ।
याज्यानुवाक्ये इति याज्या–अनुवाक्ये । अकरोत् । बुद्ध्नात् । एव ।
एनम् । अग्रम् । परीति । अनयत् । यः । राजन्यः ।
आनुजावर इत्यानु – जावरः । स्यात् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् ।
आनुषूकमित्यानु – सूकम् । एकादशकपालमित्येकादश–कपालम् ।
निरिति । वपेत् । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग–धेयेन ।
उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अग्रम् । समानानाम् । परीति ।
नयति । बुद्ध्नवती इति बुद्ध्न – वती । अग्रवती इत्यग्र – वती ।

याज्यानुवाक्ये इति याज्या - अनुवाक्ये । भवतः । बुद्ध्नात् ।
एव । एनम् । अग्रम् । **22 (50)**

TS 2.3.4.4

परि णयत्यानुषूको भवत्येषा ह्येतस्य देवता य आनुजावरः
समृद्ध्यै यो ब्राह्मण आनुजावरः स्यात् तस्मा एतं बार्हस्पत्यमानुषूकं
चरुं निर्वपेद् बृहस्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवैनमग्रꣳ
समानानां परि णयति बुद्ध्नवती अग्रवती याज्यानुवाक्ये भवतो
बुद्ध्नादेवैनमग्रं परि णयत्यानुषूको भवत्येषा ह्येतस्य ( ) देवता
य आनुजावरः समृद्ध्यै ॥ **23**

TS 2.3.4.4 - Padam

परीति । नयति । आनुषूक इत्यानु - सूकः । भवति । एषा । हि ।
एतस्य । देवता । यः । आनुजावर इत्यानु - जावरः । समृद्ध्या
इति सं- ऋद्ध्यै । यः । ब्राह्मणः । आनुजावर इत्यानु - जावरः ।
स्यात् । तस्मै । एतम् । बार्.हस्पत्यम् । आनुषूकमित्यानु-सूकम् ।
चरुम् । निरिति । वपेत् । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन ।

भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् ।

अग्रम् । समानानाम् । परीति । नयति । बुद्ध्नवती इति बुद्ध्न–वती ।

अग्रवती इत्यग्र – वती । याज्यानुवाक्ये इति याज्या – अनुवाक्ये ।

भवतः । बुद्ध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । नयति ।

आनुषूक इत्यानु – सूकः । भवति । एषा । हि । एतस्य ( ) ।

देवता । यः । आनुजावर इत्यानु – जावरः ।

समृद्ध्या इति सं – ऋद्ध्यै ॥ **23 (54)**

(एव – निर – ग्र–मेतस्य – चत्वारि च) (A4)

TS 2.3.5.1

प्रजापतेस्त्रयस्त्रिꣳशद् दुहितर आसन् ताः सोमाय राज्ञेऽददात्

तासाꣳ रोहिणीमुपैत् ता ईर्ष्यन्तीः पुनरगच्छन् ता अन्वैत् ताः

पुनरयाचत ता अस्मै न पुनरददाथ् सोऽब्रवीदृतममीष्व यथा

समावच्छ उपैष्याम्यथ ते पुनर्दास्यामीति स ऋतमामीत् ता अस्मै

पुनरददात् तासाꣳ रोहिणीमेवोपैत् – [ ] **24**

<u>TS 2.3.5.1 - Padam</u>

प्र॒जाप॑ते॒रिति॑ प्र॒जा – प॒ते॒ः । त्रय॑स्त्रिꣳश॒दिति॒ त्रयः॑ – त्रि॒ꣳ॒श॒त् ।

दु॒हि॒त॑रः । आस॒न्न्॒ । ताः । सोमा॑य । राज्ञे᳚ । अ॒द॒दा॒त् । तासा᳚म् ।

रो॒हि॒णीम् । उपे॑ति । ऐ॒त् । ताः । ईर्ष्य॑न्तीः । पुनः॑ । अ॒ग॒च्छ॒न्न् । ताः ।

अन्वि॑ति । ऐ॒त् । ताः । पुनः॑ । अ॒या॒च॒त । ताः । अ॒स्मै॒ । न । पुनः॑ ।

अ॒द॒दा॒त् । सः । अ॒ब्र॒वी॒त् । ऋ॒तम् । अ॒मी॒ष्व॒ । यथा᳚ । स॒मा॒व॒च्छ इति॑

समावत् – शः । उ॒पै॒ष्यामीत्यु॑प – ए॒ष्यामि॑ । अथ॑ । ते॒॑ । पुनः॑ ।

दा॒स्या॒मि॒ । इति॑ । सः । ऋ॒तम् । आ॒मी॒त् । ताः । अ॒स्मै॒ । पुनः॑ ।

अ॒द॒दा॒त् । तासा᳚म् । रो॒हि॒णीम् । ए॒व । उपे॑ति । **24 (50)**

<u>TS 2.3.5.2</u>

तं ँय॑क्ष्म आर्च्छ॒द्–राजा॑नं॒ ँय॑क्ष्म आर॒दिति॒ तद्–राज॑य॒क्ष्मस्य॒

जन्म॒ यत् पापी॑या॒नभ॑व॒त् तत् पा॑प॒यक्ष्मस्य॒ यज्जाया॒भ्यो॑ऽविन्द॒त्

तज्जा॒ये॑न्यस्य॒य ए॒वमे॒तेषा॒ं ँय॑क्ष्माणा॒ं जन्म॒ वे॑द॒ नैन॒मेते यक्ष्मा

विन्दन्ति॒स ए॒ता ए॒व न॑म॒स्यन्नुपाधा॑व॒त् ता अ॑ब्रु॒वन् वरं ँवृणामहै

समाव॒च्छ ए॒व न॒ उपा॑य॒ इति॒ तस्मा॑ ए॒त – [ ] **25**

TS 2.3.5.2 - Padam

ऐत् । तम् । यक्ष्मः । आर्च्छत् । राजानम् । यक्ष्मः । आरत् । इति ।

तत् । राजयक्ष्मस्येति राज–यक्ष्मस्य । जन्म । यत् । पापीयान् ।

अभवत् । तत् । पापयक्ष्मस्येति पाप – यक्ष्मस्य । यत् । जायाभ्यः ।

अविन्दत् । तत् । जायेन्यस्य । यः । एवम् । एतेषाम् । यक्ष्माणाम् ।

जन्म । वेद । न । एनम् । एते । यक्ष्माः । विन्दन्ति । सः । एताः ।

एव । नमस्यन्न् । उपेति । अधावत् । ताः । अब्रुवन्न् । वरम् ।

वृणामहै । समावच्छ इति समावत् – शः । एव । नः । उपेति ।

अयः । इति । तस्मै । एतम् । **25 (50)**

TS 2.3.5.3

–मादित्यं चरुं निरवपन् तेनैवैनं पापाथ् स्रामादमुञ्चन्

यः पापयक्ष्मगृहीतः स्यात् तस्मा एतमादित्यं चरुं निर्वपेदादित्यानेव

स्वेन भागधेयेनोप धावति त एवैनं पापाथ् स्रामान्मुञ्चन्त्य–

मावास्यायां निर्वपेदमुमेवैन–माप्यायमान–मन्वा प्यायर्यति नवोनवो

भवति जायमान इति पुरोनुवाक्या भवत्यायुरेवास्मिन् ( ) तया

दधाति यमादित्या अ॒ꣳशुमाप्यायय॒न्तीति याज्यैवैनमेतया

प्यायय॒ति ॥ 26

TS 2.3.5.3 - Padam

आदित्यम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् । तेन । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । अमुञ्चन्न् । यः । पापयक्ष्मगृहीत इति पापयक्ष्म – गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एतम् । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । आदित्यान् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । मुञ्चन्ति । अमावास्यायामित्यमा – वास्यायाम् । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । एनम् । आप्यायमानमित्या – प्यायमानम् । अनु । एति । प्याययति । नवोनव इति नवः – नवः । भवति । जायमानः । इति । पुरोनुवाक्येति पुरः – अनुवाक्या । भवति । आयुः । एव । अस्मिन्न् ( ) । तया । दधाति । यम् । आदित्याः । अꣳशुम् । आप्याययन्तीत्या – प्याययन्ति । इति ।

याज्या । एति । एव । एनम् । एतया । प्याययति ॥ **26 (63)**

(एवोपै –त– मस्मिन् – त्रयोदशच) (A5)

TS 2.3.6.1

प्रजापति र्देवेभ्योऽन्नाद्यं व्यादिशथ् सोऽब्रवीद्यदिमान्

ँल्लोकानभ्यतिरिच्यातै तन्ममासदिति तदिमान् ँल्लोकानभ्यत्यरिच्यतेन्द्र॑ं

राजानमिन्द्रमधिराजमिन्द्र॑ं स्वराजानं ततो वै स इमान् ँल्लोका॑ं

स्त्रेधाऽदुहत् तत् त्रिधातोस्त्रिधातुत्वं ँयं कामयेतान्नादः स्यादिति

तस्मा एतं त्रिधातुं निर्वपेदिन्द्राय राज्ञे पुरोडाश – [ ] **27**

TS 2.3.6.1 - Padam

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । देवेभ्यः । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् ।

व्यादिशदिति वि – आदिशत् । सः । अब्रवीत् । यत् । इमान् ।

लोकान् । अभीति । अतिरिच्याता इत्यति – रिच्यातै । तत् । मम ।

असत् । इति । तत् । इमान् । लोकान् । अभि । अतीति ।

अरिच्यत । इन्द्रम् । राजानम् । इन्द्रम् । अधिराजमित्यधि–राजम् ।

इन्द्रम् । स्वराजानमिति स्व – राजानम् । ततः । वै । सः । इमान् ।

लोकान् । त्रेधा । अदुहत् । तत् । त्रिधातोरिति त्रि – धातोः ।
त्रिधातुत्वमिति त्रिधातु – त्वम् । यम् । कामयेत ।
अन्नाद इत्यन्न – अदः । स्यात् । इति । तस्मै । एतम् ।
त्रिधातुमिति त्रि – धातुम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । राज्ञे ।
पुरोडाशम् । **27 (50)**

TS 2.3.6.2

–मेकादशकपाल–मिन्द्रायाधिराजायेन्द्राय स्वराज्ञेऽयं ँवा इन्द्रो
राजाऽयमिन्द्रो–ऽधिराजो–ऽसाविन्द्रः स्वराडिमानेव लोकान्थ्–
स्वेन भागधेयेनोप धावति त एवास्मा अन्नं प्र यच्छन्त्यन्नाद एव
भवति यथा वथ्सेन प्रत्तां गां दुह एवमेवेमान् ँलोकान् प्रत्तान्
काममन्नाद्यं दुह उत्तानेषु कपालेष्वधि श्रयत्ययातयामत्वाय
त्रयः ( ) पुरोडाशा भवन्ति त्रय इमे लोका एषां ँलोकानामाप्त्या
उत्तरउत्तरो ज्यायान् भवत्येवमिव हीमे लोकाः समृद्ध्यै सर्वेषा–
मभिगमयन्नव द्यत्यछम्बट्कारं ँव्यत्यासमन्वाहानिर्दाहाय ॥ **28**

TS 2.3.6.2 - Padam

एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । इन्द्राय ।

अधिराजायेत्यधि – राजाय । इन्द्राय । स्वराज्ञ इति स्व – राज्ञे ।

अयम् । वै । इन्द्रः । राजा । अयम् । इन्द्रः ।

अधिराज इत्यधि – राजः । असौ । इन्द्रः । स्वराडिति स्व – राट् ।

इमान् । एव । लोकान् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन ।

उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति ।

अन्नाद इत्यन्न – अदः । एव । भवति । यथा । वथ्सेन । प्रत्ताम् ।

गाम् । दुहे । एवम् । एव । इमान् । लोकान् । प्रत्तान् । कामम् ।

अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । दुहे । उत्तानेष्वित्युत्–तानेषु । कपालेषु ।

अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम – त्वाय । त्रयः ( ) ।

पुरोडाशाः । भवन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् ।

आप्त्यै । उत्तरउत्तर इत्युत्तरः – उत्तरः । ज्यायान् । भवति । एवम् ।

इव । हि । इमे । लोकाः । समृद्ध्या इति सं–ऋद्ध्यै । सर्वेषाम् ।

अभिगमयन्नित्यभि – गमयन्न् । अवेति । द्यति ।

अछंबट्कारमित्यछंबट् – कारम् । व्यत्यासमिति वि – अत्यासम् ।

अन्विति । आह । अनिर्दाहायेत्यनिः – दाहाय ॥ **28 (76)**

(पुरोडाशं – त्रयः – षड्विꣳशतिश्च) (A6)

TS 2.3.7.1

देवासुराः सँयत्ता आसन् तान् देवानसुरा अजयन् ते देवाः पराजिग्याना असुराणां वैश्यमुपाऽऽयन् तेभ्य इन्द्रियं वीर्यमपाक्रामत् तदिन्द्रोऽचायत् तदन्वपाक्रामत् तदवरुधं नाशक्नोत् तदस्मादभ्यर्द्धोऽचरथ् स प्रजापतिमुपाधावत् तमेतया सर्वपृष्ठयाऽयाजयत् तयैवास्मिन्निन्द्रियं वीर्यमदधाद्य इन्द्रियकामो – [ ] **29**

TS 2.3.7.1 - Padam

देवासुरा इति देव – असुराः । सँयत्ता इति सं–यत्ताः । आसन्न् ।

तान् । देवान् । असुराः । अजयन्न् । ते । देवाः ।

पराजिग्याना इति परा – जिग्यानाः । असुराणाम् । वैश्यम् । उपेति ।

आयन्न् । तेभ्यः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अपेति । अक्रामत् । तत् ।

इन्द्रः । अचायत् । तत् । अनु । अपेति । अक्रामत् । तत् ।
अवरुधमित्यव - रुधम् । न । अशक्नोत् । तत् । अस्मात् ।
अभ्यर्द्ध इत्यभि - अर्द्धः । अचरत् । सः । प्रजापतिमिति
प्रजा - पतिम् । उपेति । अधावत् । तम् । एतया । सर्वपृष्ठयेति
सर्व - पृष्ठया । अयाजयत् । तया । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् ।
वीर्यम् । अदधात् । यः । इन्द्रियकाम इतीन्द्रिय - कामः । **29 (50)**

<u>TS 2.3.7.2</u>

वीर्यकामः स्यात् तमेतया सर्वपृष्ठया याजयेदेता एव देवताः स्वेन
भागधेयेनोप धावति ता एवास्मिन्निन्द्रियं ँवीर्यं दधतियदिन्द्राय
राथन्तराय निर्वपति यदेवाग्ने-स्तेजस्तदेवाव रुन्धेयदिन्द्राय बार्.हताय
यदेवेन्द्रस्य तेजस्तदेवाव रुन्धेयदिन्द्राय वैरूपाय यदेव
सवितुस्तेजस्त - [ ] **30**

<u>TS 2.3.7.2 - Padam</u>

वीर्यकाम इति वीर्य - कामः । स्यात् । तम् । एतया ।
सर्वपृष्ठयेति सर्व-पृष्ठया । याजयेत् । एताः । एव । देवताः । स्वेन ।

भागधेयेनेति भाग–धेयेन । उपेति । धावति । ताः । एव । अस्मिन्न् ।
इन्द्रियम् । वीर्यम् । दधति । यत् । इन्द्राय । राथन्तरायेति
राथम् – तराय । निर्वपतीति निः – वपति । यत् । एव । अग्नेः ।
तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । बार्.हताय ।
यत् । एव । इन्द्रस्य । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।
इन्द्राय । वैरूपाय । यत् । एव । सवितुः । तेजः । तत् । **30 (50)**

TS 2.3.7.3

देवाव रुन्धे यदिन्द्राय वैराजाय यदेव धातुस्तेजस्तदेवाव रुन्धे
यदिन्द्राय शाक्वराय यदेव मरुतां तेजस्तदेवाव रुन्धेयदिन्द्राय रैवताय
यदेव बृहस्पतेस्तेजस्तदेवाव रुन्ध एतावन्ति वै तेजा॑ꣳसि तान्येवाव
रुन्ध उत्तानेषु कपालेष्वधि श्रयत्ययातयामत्वाय द्वादशकपालः
पुरोडाशो – [ ] **31**

TS 2.3.7.3 - Padam

एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । वैराजाय । यत् । एव ।
धातुः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय ।

शाक्वराय । यत् । एव । मरुताम् । तेजः । तत् । एव । अवेति ।
रुन्धे । यत् । इन्द्राय । रैवताय । यत् । एव । बृहस्पतेः । तेजः ।
तत् । एव । अवेति । रुन्धे । एतावन्ति । वै । तेजाꣳसि । तानि ।
एव । अवेति । रुन्धे । उत्तानेष्वित्युत् – तानेषु । कपालेषु ।
अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम – त्वाय ।
द्वादशकपाल इति द्वादश – कपालः । पुरोडाशः । **31 (50)**

TS 2.3.7.4

भवति वैश्वदेवत्वाय समन्तं पर्यवद्यति समन्तमेवेन्द्रियं ँवीर्यं
ँयजमाने दधाति व्यत्यास–मन्वाहानिर्दाहायाश्व ऋषभो वृष्णिर्बस्तः
सादक्षिणावृषत्वायैतयैवयजेताभिशस्यमान एताश्चेद्वा अस्यदेवता
अन्नमदन्त्यदन्त्युवेवास्य मनुष्याः ॥ **32**

TS 2.3.7.4 - Padam

भवति । वैश्वदेवत्वायेति वैश्वदेव – त्वाय । समन्तमिति
सं – अन्तम् । पर्यवद्यतीति परि – अवद्यति । समन्तमिति
सं – अन्तम् । एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमाने । दधाति ।

व्यत्यासमिति वि – अत्यासम् । अन्विति । आह ।

अनिर्दाहायेत्यनिः – दाहाय । अश्वः । ऋषभः । वृष्णिः । बस्तः ।

सा । दक्षिणा । वृषत्वायेति वृष – त्वाय । एतया । एव । यजेत ।

अभिशस्यमान इत्यभि – शस्यमानः । एताः । च । इत् । वै ।

अस्य । देवताः । अन्नम् । अदन्ति । अदन्ति । उ । एव । अस्य ।

मनुष्याः ॥ **32 (38)** ***(इन्द्रियकामः – सवितुस्तेजस्तत् – पुरोडाशो –ष्टात्रिꣳशच्च) (A7)***

TS 2.3.8.1

रजनो वै कौणेयः क्रतुजितं जानकिं चक्षुर्वन्यमयात् तस्मा

एतामिष्टिं निरवपदग्नये भ्राजस्वते पुरोडाशमष्टाकपालꣳ

सौर्यं चरुमग्नये भ्राजस्वते पुरोडाशमष्टाकपालं तयैवास्मिन्

चक्षुरदधाद्–य–श्चक्षुकामः स्यात् तस्मा एतामिष्टिं निर्वपेदग्नये

भ्राजस्वते पुरोडाशमष्टाकपालꣳ सौर्यं चरुमग्नये भ्राजस्वते

पुरोडाशमष्टाकपालमग्ने वैं चक्षुषा मनुष्या वि – [ ] **33**

TS 2.3.8.1 - Padam

रजनः । वै । कौणेयः । क्रतुजितमिति क्रतु – जितम् । जानकिम् ।
चक्षुर्वन्यमिति चक्षुः – वन्यम् । अयात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् ।
निरिति । अवपत् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । सौर्यम् । चरुम् । अग्नये ।
भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । तया ।
एव । अस्मिन्न् । चक्षुः । अदधात् । यः । चक्षुष्काम इति
चक्षुः – कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । वपेत् ।
अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् ।
सौर्यम् । चरुम् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । अग्नेः । वै । चक्षुषा । मनुष्याः ।
वीति । **33 (50)**

TS 2.3.8.2

पश्यन्ति सूर्यस्य देवा अग्निं चैव सूर्यं च स्वेन भागधेयेनोप धावति
तावेवास्मिन् चक्षुर्द्धत्तश्चक्षुष्मानेव भवति यदाग्नेयौ भवतश्चक्षुषी

एवास्मिन् तत् प्रति दधाति यथ् सौर्यो नासिकां तेनाभितः

सौर्यमाग्नेयौ भवतस्तस्मादभितो नासिकां चक्षुषी तस्मान्नासिकया

चक्षुषी विधृते समानी याज्यानुवाक्ये भवतः समान৺ हि ( ) चक्षुः

समृद्ध्या उदुत्यं जातवेदस৺ सप्त त्वा हरितो रथे चित्रं

देवानामुदगादनीकमिति पिण्डान् प्र यच्छति चक्षुरेवास्मै प्र यच्छति

यदेव तस्य तत् ॥ **34**

TS 2.3.8.2 - Padam

पश्यन्ति । सूर्यस्य । देवाः । अग्निम् । च । एव । सूर्यम् । च ।

स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव ।

अस्मिन्न् । चक्षुः । धत्तः । चक्षुष्मान् । एव । भवति । यत् ।

आग्नेयौ । भवतः । चक्षुषी इति । एव । अस्मिन्न् । तत् । प्रतीति ।

दधाति । यत् । सौर्यः । नासिकाम् । तेन । अभितः । सौर्यम् ।

आग्नेयौ । भवतः । तस्मात् । अभितः । नासिकाम् । चक्षुषी इति ।

तस्मात् । नासिकया । चक्षुषी इति । विधृते इति वि – धृते ।

समानी इति । याज्यानुवाक्ये इति याज्या – अनुवाक्ये । भवतः । समानम् । हि ( ) । चक्षुः । समृद्ध्या इति सं–ऋद्ध्यै । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमिति जात – वेदसम् । सप्त । त्वा । हरितः । रथे । चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । इति । पिण्डान् । प्रेति । यच्छति । चक्षुः । एव । अस्मै । प्रेति । यच्छति । यत् । एव । तस्य । तत् ॥ **34 (78)**

(वि – ह्य – ष्टाविꣳशतिश्च) (A8)

TS 2.3.9.1

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासं धीरश्चेत्ता वसुविद् ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासमुग्रश्चेत्ता वसुविद् ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासमभिभूश्चेत्ता वसुविदामन–मस्यामनस्य देवा ये सजाताः कुमाराः समनसस्तानहं कामये हृदा ते मां कामयन्ताꣳ हृदा तान् म आमनसः कृधि स्वाहा ऽऽमन–मस्या – [ ] **35**

TS 2.3.9.1 - Padam

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्विति स – जातेषु ।
भूयासम् । धीरः । चेत्ता । वसुविदिति वसु – वित् । ध्रुवः । असि ।
ध्रुवः । अहम् । सजातेष्विति स – जातेषु । भूयासम् । उग्रः ।
चेत्ता । वसुविदिति वसु – वित् । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् ।
सजातेष्विति स – जातेषु । भूयासम् । अभिभूरित्यभि – भूः ।
चेत्ता । वसुविदिति वसु – वित् । आमनमित्या – मनम् । असि ।
आमनस्येत्या – मनस्य । देवाः । ये । सजाता इति स – जाताः ।
कुमाराः । समनस इति स – मनसः । तान् । अहम् । कामये ।
हृदा । ते । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । तान् । मे ।
आमनस इत्या – मनसः । कृधि । स्वाहा ।
आमनमित्या – मनम् । असि । **35 (50)**

TS 2.3.9.2

–मनस्य देवा याः स्त्रियः समनसस्ता अहं कामये हृदा ता मां
कामयन्ता॑ँ हृदा ता म आमनसः कृधि स्वाहा वैश्वदेवी॑ँ साङ्ग्रहणीं

निर्वपेद् ग्रामकामो वैश्वदेवा वै सजाता विश्वानेव देवान्थ्स्वेन भागधेयेनोप धावति त एवास्मै सजातान् प्र यच्छन्ति ग्राम्येव भवति सांग्रहणी भवति मनोग्रहणं वैसंग्रहणं मन एव सजातानां - [ ] 36

TS 2.3.9.2 - Padam

आमनस्येत्या - मनस्य । देवाः । याः । स्त्रियः । समनस इति स - मनसः । ताः । अहम् । कामये । हृदा । ताः । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । ताः । मे । आमनस इत्या - मनसः । कृधि । स्वाहा । वैश्वदेवीमिति वैश्व - देवीम् । सांग्रहणीमिति सां - ग्रहणीम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकाम इति ग्राम - कामः । वैश्वदेवा इति वैश्व - देवाः । वै । सजाता इति स - जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानिति स-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव ।

भवति । सांग्रहणीति सां – ग्रहणी । भवति । मनोग्रहणमिति मनः – ग्रहणम् । वै । संग्रहणमिति सं – ग्रहणम् । मनः । एव । सजातानामिति स – जातानाम् । **36 (50)**

TS 2.3.9.3

गृह्णाति ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासमिति परिधीन् परि दधात्याशिषमेवैतामा शास्तेऽथो एतदेव सर्वꣳ सजातेष्वधि भवति यस्यैवं ँविदुष एते परिधयः परिधीयन्त आमनमस्यामनस्य देवा इति तिस्र आहुती र्जुहोत्येतावन्तो वै सजाता ये महान्तो ये क्षुल्लका याः स्त्रियस्तानेवाव रुन्धे ( ) त एनमवरुद्धा उप तिष्ठन्ते ॥ **37**

TS 2.3.9.3 - Padam

गृह्णाति । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्विति स–जातेषु । भूयासम् । इति । परिधीनिति परि – धीन् । परीति । दधाति । आशिषमित्या – शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अथो इति । एतत् । एव । सर्वम् । सजातेष्विति स–जातेषु । अधीति । भवति । यस्य । एवम् । विदुषः । एते । परिधय इति परि – धयः ।

परिधीयन्त इति परि – धीयन्ते । आमनमित्या – मनम् । असि ।
आमनस्येत्या – मनस्य । देवाः । इति । तिस्रः ।
आहुतीरित्या – हुतीः । जुहोति । एतावन्तः । वै । सजाता इति
स–जाताः । ये । महान्तः । ये । क्षुल्लकाः । याः । स्त्रियः । तान् ।
एव । अवेति । रुन्धे ( ) । ते । एनम् । अवरुद्धा इत्यव – रुद्धाः ।
उपेति । तिष्ठन्ते ॥ **37 (55)**

(स्वाहा ऽऽमनमसि – सजातानाꣳ – रुन्धे – पञ्च च) (A9)

TS 2.3.10.1

यन्नवमैत् तन्नवनीतमभवद्–यदसर्पत् तथ् सर्पिरभवद्–यदद्ध्रियत
तद् घृतमभवदश्विनोः प्राणोऽसि तस्य ते दत्ताँ ययोः प्राणोऽसि
स्वाहेन्द्रस्य प्राणोऽसि तस्य ते ददातु यस्य प्राणोऽसि स्वाहा
मित्रावरुणयोः प्राणोऽसि तस्य ते दत्ताँ ययोः प्राणोऽसि स्वाहा
विश्वेषां देवानां प्राणोऽसि – [ ] **38**

TS 2.3.10.1 - Padam

यत् । नवम् । ऐत् । तत् । नवनीतमिति नव – नीतम् । अभवत् । यत् । असर्पत् । तत् । सर्पिः । अभवत् । यत् । अद्ध्रियत । तत् । घृतम् । अभवत् । अश्विनोः । प्राण इति प्र–अनः । असि । तस्य । ते । दत्ताम् । ययोः । प्राण इति प्र – अनः । असि । स्वाहा । इन्द्रस्य । प्राण इति प्र–अनः । असि । तस्य । ते । ददातु । यस्य । प्राण इति प्र – अनः । असि । स्वाहा । मित्रावरुणयोरिति मित्रा – वरुणयोः । प्राण इति प्र – अनः । असि । तस्य । ते । दत्ताम् । ययोः । प्राण इति प्र – अनः । असि । स्वाहा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्राण इति प्र – अनः । असि । **38 (50)**

TS 2.3.10.2

तस्य ते ददतु येषां प्राणोऽसि स्वाहा घृतस्य धाराममृतस्य
पन्थामिन्द्रेण दत्तां प्रयतां मरुद्भिः ।
तत् त्वा विष्णुः पर्यपश्यत् तत् त्वेडा गव्यैरयत् ॥

पावमानेन त्वा स्तोमेन गायत्रस्य वर्तन्योपा॒ꣳशो

वीर्येण देवस्त्वा सवितोथ् सृजतु जीवातवे जीवनस्यायै

बृहद्रथन्तरयोस्त्वा स्तोमेन त्रिष्टुभो वर्तन्या शुक्रस्य वीर्येण

देवस्त्वा सवितोथ् - [ ] **39**

TS 2.3.10.2 - Padam

तस्य । ते । ददतु । येषाम् । प्राण इति प्र-अनः । असि । स्वाहा ।

घृतस्य । धाराम् । अमृतस्य । पन्थाम् । इन्द्रेण । दत्ताम् ।

प्रयतामिति प्र - यताम् । मरुद्भिरिति मरुत् - भिः ॥ तत् । त्वा ।

विष्णुः । परीति । अपश्यत् । तत् । त्वा । इडा । गवि । ऐरयत् ॥

पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । गायत्रस्य । वर्तन्या ।

उपा॒ꣳशोरित्युप-अꣳशोः । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति ।

सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । बृहद्रथन्तरयोरिति

बृहत् - रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । त्रिष्टुभः । वर्तन्या । शुक्रस्य ।

वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । **39 (50)**

TS 2.3.10.3

सृजतु जीवातवे जीवनस्याया अग्नेस्त्वा मात्रया जगत्यै
वर्तन्याऽऽग्रयणस्य वीर्येण देवस्त्वा सवितोथ् सृजतु जीवातवे
जीवनस्याया इममग्न आयुषे वर्चसे कृधि प्रिय९ँ रेतो
वरुण सोम राजन्न् ।
मातेवास्मा अदिते शर्म यच्छ विश्वे देवा जरदष्टिर्यथाऽसत् ॥
अग्निरायुष्मान्थ् स वनस्पतिभिरायुष्मान् तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि
सोम आयुष्मान्थ् ( ) स ओषधीभि र्यज्ञ आयुष्मान्थ् स दक्षिणाभि
र्ब्रह्माऽऽयुष्मत् तद्–ब्राह्मणैरायुष्मद् देवा आयुष्मन्तस्तेऽमृतेन पितर
आयुष्मन्तस्ते स्वधयाऽऽयुष्मन्तस्तेन त्वा ऽऽयुषाऽऽ युष्मन्तं करोमि ॥ **40**

TS 2.3.10.3 - Padam

सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । अग्नेः । त्वा । मात्रया । जगत्यै ।
वर्तन्या । आग्रयणस्य । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति ।
सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । इमम् । अग्ने । आयुषे ।
वर्चसे । कृधि । प्रियम् । रेतः । वरुण । सोम । राजन्न् ॥ माता ।

इव । अस्मै । अदिते । शर्म । यच्छ । विश्वे । देवाः ।
जरदष्टिरिति जरत् – अष्टिः । यथा । असत् ॥ अग्निः । आयुष्मान् ।
सः । वनस्पतिभिरिति वनस्पति–भिः । आयुष्मान् । तेन । त्वा ।
आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि । सोमः । आयुष्मान् ( ) । सः ।
ओषधीभिरित्योषधि – भिः । यज्ञः । आयुष्मान् । सः । दक्षिणाभिः ।
ब्रह्म । आयुष्मत् । तत् । ब्राह्मणैः । आयुष्मत् । देवाः । आयुष्मन्तः ।
ते । अमृतेन । पितरः । आयुष्मन्तः । ते । स्वधयेति स्व – धया ।
आयुष्मन्तः । तेन । त्वा । आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि ॥ **40 (75)**

(विश्वेषां देवानां प्राणोऽसि – त्रिष्टुभो वर्तन्या शुक्रस्य वीर्येण देवस्त्वा सवितोत् – सोम आयुष्मान् – पञ्चविꣳशतिश्च) (A10)

TS 2.3.11.1

अग्निं ँवा एतस्य शरीरं गच्छति सोमꣳ रसो वरुण एनं ँवरुणपाशेन गृह्णाति सरस्वतीं ँवागग्नाविष्णू आत्मा यस्य ज्योगामयति यो ज्योगामयावी स्याद्यो वा कामयेत सर्वमायुरियामिति तस्मा एतामिष्टिं

निर्वपेदाग्नेय –मष्टाकपाल७ँ सौम्यं चरुं ँवारुणं दशकपाल७ँ सारस्वतं चरुमाग्नावैष्णव–मेकादशकपाल–मग्नेरेवास्य शरीरं निष्क्रीणाति सोमाद्रसं – [ ] **41**

TS 2.3.11.1 - Padam

अग्निम् । वै । एतस्य । शरीरम् । गच्छति । सोमम् । रसः ।
वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेति वरुण – पाशेन । गृह्णाति ।
सरस्वतीम् । वाक् । अग्नाविष्णू इत्यग्ना – विष्णू । आत्मा । यस्य ।
ज्योक् । आमयति । यः । ज्योगामयावीति ज्योक् – आमयावी ।
स्यात् । यः । वा । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयाम् । इति ।
तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । वपेत् । आग्नेयम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । वारुणम् ।
दशकपालमिति दश – कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् ।
आग्नावैष्णवमित्याग्ना – वैष्णवम् ।

एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । अग्नेः । एव । अस्य ।
शरीरम् । निष्क्रीणातीति निः – क्रीणाति । सोमात् । रसम् । **41 (50)**

TS 2.3.11.2

ँवारुणेनैवैनं ँवरुणपाशान् मुञ्चति सारस्वतेन वाचं दधात्यग्निः
सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताभिश्चैवैनं ँयज्ञेन च भिषज्यत्युत
यदीतासु र्भवति जीवत्येव यन्नवमैत् तन्नवनीतम– भवदित्याज्य–
मवेक्षतेरूपमेवास्यै–तन्महिमानं ँव्याचष्टेऽश्विनोः प्राणोऽसीत्याहाश्विनौ
वै देवानां – [ ] **42**

TS 2.3.11.2 - Padam

वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् ।
मुञ्चति । सारस्वतेन । वाचम् । दधाति । अग्निः । सर्वाः ।
देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम् । यज्ञेन ।
च । भिषज्यति । उत । यदि । इतासुरितीत – असुः । भवति ।
जीवति । एव । यत् । नवम् । ऐत् । तत् । नवनीतमिति नव–नीतम् ।
अभवत् । इति । आज्यम् । अवेति । ईक्षते । रूपम् । एव । अस्य ।

एतत् । महिमानम् । व्याचष्ट इति वि–आचष्टे । अश्विनोः ।
प्राण इति प्र – अनः । असि । इति । आह । अश्विनौ । वै ।
देवानाम् । **42 (50)**

TS 2.3.11.3

भिषजौ ताभ्यामेवास्मै भेषजं करोतीन्द्रस्य प्राणो ऽसीत्याहेन्द्रिय–
मेवास्मिन्नेतेन दधाति मित्रावरुणयोः प्राणोऽसीत्याह प्राणापानावे–
वास्मिन्नेतेन दधाति विश्वेषां देवानां प्राणोऽसीत्याह
वीर्यमेवास्मिन्नेतेन दधाति घृतस्य धाराममृतस्य पन्थामित्याह
यथायजुरेवैतत् पावमानेन त्वा स्तोमेनेत्या – [ ] **43**

TS 2.3.11.3 - Padam

भिषजौ । ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । इन्द्रस्य ।
प्राण इति प्र – अनः । असि । इति । आह । इन्द्रियम् । एव ।
अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । मित्रावरुणयोरिति मित्रा – वरुणयोः ।
प्राण इति प्र – अनः । असि । इति । आह । प्राणापानाविति
प्राण – अपानौ । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । विश्वेषाम् ।

देवानाम् । प्राण इति प्र – अनः । असि । इति । आह । वीर्यम् ।
एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । घृतस्य । धाराम् । अमृतस्य ।
पन्थाम् । इति । आह । यथायजुरिति यथा – यजुः ।
एव । एतत् । पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । इति । **43 (50)**

TS 2.3.11.4

–ह प्राणमेवास्मिन्नेतेन दधाति बृहद्रथन्तरयोस्त्वा स्तोमेनेत्याहौज
एवास्मिन्नेतेन दधात्यग्नेस्त्वा मात्रयेत्याहाऽऽत्मानमेवास्मिन्नेतेन
दधात्यृत्विजः पर्याहुर्यावन्त एवर्त्विजस्त एनं भिषज्यन्ति ब्रह्मणो
हस्तमन्वारभ्य पर्याहुरेकधैव यजमान आयुर्दधति यदेव
तस्य तद्धिरण्याद् – [ ] **44**

TS 2.3.11.4 - Padam

आह । प्राणमिति प्र – अनम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति ।
बृहद्रथन्तरयोरिति बृहत्–रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । इति । आह ।
ओजः । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । अग्नेः । त्वा । मात्रया ।
इति । आह । आत्मानम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति ।

ऋत्विजः । परीति । आहुः । यावन्तः । एव । ऋत्विजः । ते । एनम् ।
भिषज्यन्ति । ब्रह्मणः । हस्तम् । अन्वारभ्येत्यनु – आरभ्य ।
परीति । आहुः । एकधेत्येक – धा । एव । यजमाने । आयुः ।
दधति । यत् । एव । तस्य । तत् । हिरण्यात् । **44 (50)**

TS 2.3.11.5

घृतं निष्पिबत्यायुर्वै घृतममृतꣳ हिरण्यममृतादेवा ऽऽयुर्निष्पिबति
शतमानं भवति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये
प्रति तिष्ठत्यथो खलु यावतीः समा एष्यन् मन्येत तावन्मानꣳ स्याथ्
समृद्ध्या इममग्न आयुषे वर्चसे कृधीत्याहाऽऽयुरेवास्मिन् वर्चो
दधाति विश्वे देवा जरदष्टिर्यथाऽसदित्या ( ) –ह जरदष्टिमेवैनं
करोत्यग्नि–रायुष्मानिति हस्तं गृह्णात्येते वै देवा आयुष्मन्तस्त
एवास्मिन्नायुर्दधति सर्वमायुरेति ॥ **45**

TS 2.3.11.5 - Padam

घृतम् । निरिति । पिबति । आयुः । वै । घृतम् । अमृतम् ।
हिरण्यम् । अमृतात् । एव । आयुः । निरिति । पिबति ।

शतमानमिति शत - मानम् । भवति । शतायुरिति शत - आयुः ।
पुरुषः । शतेन्द्रिय इति शत - इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये ।
प्रतीति । तिष्ठति । अथो इति । खलु । यावतीः । समाः । एष्यन्न् ।
मन्येत । तावन्मानमिति तावत् - मानम् । स्यात् । समृद्ध्या इति
सम् - ऋद्ध्यै । इमम् । अग्ने । आयुषे । वर्चसे । कृधि । इति ।
आह । आयुः । एव । अस्मिन्न् । वर्चः । दधाति । विश्वे । देवाः ।
जरदष्टिरिति जरत् - अष्टिः । यथा । असत् । इति ( ) । आह ।
जरदष्टिमिति जरत् - अष्टिम् । एव । एनम् । करोति । अग्निः ।
आयुष्मान् । इति । हस्तम् । गृह्णाति । एते । वै । देवाः ।
आयुष्मन्तः । ते । एव । अस्मिन्न् । आयुः । दधति । सर्वम् ।
आयुः । एति ॥ **45 (72)** *(रसं - देवाना७-स्तोमेनेति-हिरण्या-दसदिति-द्वावि७शतिश्च) (A11)*

TS 2.3.12.1

प्रजापति र्वरुणायाश्वमनयथ् स स्वां देवतामार्च्छथ् स पर्यदीर्यत

स एतं ँवारुणं चतुष्कपालमपश्यत् तं निरवपत् ततो वै स

वरुणपाशादमुच्यत वरुणो वा एतं गृह्णाति योऽश्वं प्रतिगृह्णाति

यावतोऽश्वान् प्रतिगृह्णीयात् तावतो वारुणान् चतुष्कपालान् निर्वपेद्–

वरुणमेव स्वेन भागधेयेनोप धावति स एवैनं

ँवरुणपाशान् मुञ्चति – [ ] **46**

TS 2.3.12.1 - Padam

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । वरुणाय । अश्वम् । अनयत् । सः ।

स्वाम् । देवताम् । आर्च्छत् । सः । परीति । अदीर्यत । सः । एतम् ।

वारुणम् । चतुष्कपालमिति चतुः – कपालम् । अपश्यत् ।

तम् । निरिति । अवपत् । ततः । वै । सः । वरुणपाशादिति

वरुण – पाशात् । अमुच्यत । वरुणः । वै । एतम् । गृह्णाति । यः ।

अश्वम् । प्रतिगृह्णातीति प्रति – गृह्णाति । यावतः । अश्वान् ।

प्रतिगृह्णीयादिति प्रति – गृह्णीयात् । तावतः । वारुणान् ।

चतुष्कपालानिति चतुः – कपालान् । निरिति । वपेत् ।

वरुणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उपेति ।

धावति । सः । एव । एनम् । वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् ।

मुञ्चति । **46 (50)**

TS 2.3.12.2

चतुष्कपाला भवन्ति चतुष्पाद्ध्यश्वः समृद्ध्या एकमतिरिक्तं

निर्वपेद्–यमेव प्रतिग्राही भवति यं ँवा नाद्ध्येति तस्मादेव

वरुणपाशान् मुच्यते यद्यपरं प्रतिग्राही स्याथ् सौर्यमेककपालमनु

निर्वपेदमुमेवा ऽऽदित्यमुच्चारं कुरुते ऽपोऽवभृथमवैत्यफ्सु वै

वरुणः साक्षादेव वरुणमव यजते ऽपोनप्त्रीयं चरुं ( ) पुनरेत्य

निर्वपेदफ्सु योनिर्वा अश्वः स्वामेवैनँयोनिं गमयति स

एनꣳ शान्त उप तिष्ठते ॥ **47**

TS 2.3.12.2 - Padam

चतुष्कपाला इति चतुः – कपालाः । भवन्ति । चतुष्पादिति

चतुः – पात् । हि । अश्वः । समृद्ध्या इति सं – ऋद्ध्यै ।

एकम् । अतिरिक्तमित्यति – रिक्तम् । निरिति । वपेत् । यम् । एव ।
प्रतिग्राहीति प्रति – ग्राही । भवति । यम् । वा । न ।
अद्ध्येतीत्यधि – एति । तस्मात् । एव । वरुणपाशादिति
वरुण – पाशात् । मुच्यते । यदि । अपरम् । प्रतिग्राहीति
प्रति – ग्राही । स्यात् । सौर्यम् । एककपालमित्येक – कपालम् ।
अनु । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । आदित्यम् ।
उच्चारमित्युत् – चारम् । कुरुते । अपः ।
अवभृथमित्यव –भृथम् । अवेति । एति । अप्स्वित्यप् – सु । वै ।
वरुणः । साक्षादिति स–अक्षात् । एव । वरुणम् । अवेति । यजते ।
अपोनप्त्रीयमित्यपः – नप्त्रीयम् । चरुम् ( ) । पुनः ।
एत्येत्या – इत्य । निरिति । वपेत् । अफ्सुयोनिरित्यफ्सु – योनिः ।
वै । अश्वः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । सः ।
एनम् । शान्तः । उपेति । तिष्ठते ॥ **47 (67)**

(मुञ्चति – चरुं – सप्तदश च) (A12)

TS 2.3.13.1

या वामिन्द्रावरुणा यतव्या तनूस्तये–ममꣳहसो मुञ्चतं ँया

वामिन्द्रावरुणा सहस्या रक्षस्या तेजस्या तनूस्तये–ममꣳहसो

मुञ्चतं ँयो वामिन्द्रावरुणावग्नौ स्रामस्तं ँवामेतेनाव यजे यो

वामिन्द्रावरुणा द्विपाथ्सु पशुषु चतुष्पाथ्सु गोष्ठे गृहेष्वफ्स्वोषधीषु

वनस्पतिषु स्रामस्तं ँवामेतेनाव यज इन्द्रो वा एतस्ये – [ ] **48**

TS 2.3.13.1 - Padam

या । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा – वरुणा । यतव्या । तनूः ।

तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । या । वाम् ।

इन्द्रावरुणेतीन्द्रा – वरुणा । सहस्या । रक्षस्या । तेजस्या ।

तनूः । तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । यः । वाम् ।

इन्द्रावरुणावितीन्द्रा – वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् ।

वाम् । एतेन । अवेति । यजे । यः । वाम् ।

इन्द्रावरुणेतीन्द्रा – वरुणा । द्विपाथ्स्विति द्विपात् – सु । पशुषु ।

चतुष्पाथ्स्विति चतुष्पात् – सु । गोष्ठ इति गो– स्थे । गृहेषु ।

अप्स्वित्यप् – सु । ओषधीषु । वनस्पतिषु । स्नामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इन्द्रः । वै । एतस्य । **48 (50)**

TS 2.3.13.2

–न्द्रियेणाप क्रामति वरुण एनं ँवरुणपाशेन गृह्णाति यः पाप्मना गृहीतो भवति यः पाप्मना गृहीतः स्यात् तस्मा एतामैन्द्रावरुणीं पयस्यां निर्वपेदिन्द्र एवास्मिन्निन्द्रियं दधाति वरुण एनं ँवरुणपाशान्–मुञ्चति पयस्या भवति पयो हि वा एतस्मादपक्रामत्यथैष पाप्मना गृहीतो यत् पयस्या भवति पय एवास्मिन् तया दधाति पयस्यायां – [ ] **49**

TS 2.3.13.2 - Padam

इन्द्रियेण । अपेति । क्रामति । वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेति वरुण – पाशेन । गृह्णाति । यः । पाप्मना । गृहीतः । भवति । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एताम् । ऐन्द्रावरुणीमित्यैन्द्रा – वरुणीम् । पयस्याम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । वरुणः । एनम् ।

वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् । मुञ्चति । पयस्या ।
भवति । पयः । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रामतीत्यप – क्रामति ।
अथ । एषः । पाप्मना । गृहीतः । यत् । पयस्या । भवति ।
पयः । एव । अस्मिन्न् । तया । दधाति । पयस्यायाम् । **49 (50)**

TS 2.3.13.3

पुरोडाशमव दधात्यात्मन्वन्तमेवैनं करोत्यथो आयतनवन्तमेव
चतुर्द्धा व्यूहति दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठति पुनः समूहति दिग्भ्य एवास्मै
भेषजं करोति समूह्याव द्यति यथाऽऽविद्धं निष्कृन्तति तादृगेव तद्यो
वामिन्द्रावरुणावग्नौ स्रामस्तं वामेतेनाव यज इत्याह दुरिष्ट्या एवैनं
पाति ( ) यो वामिन्द्रावरुणा द्विपाथ्सु पशुषु स्रामस्तं वा मे तेनाव
यज इत्याहैतावतीर्वा आप ओषधयो वनस्पतयः प्रजाः पशव
उपजीवनीयास्ता एवास्मै वरुणपाशान्–मुञ्चति ॥ **50**

TS 2.3.13.3 - Padam

पुरोडाशम् । अवेति । दधाति । आत्मन्वन्तमित्यात्मन्न् – वन्तम् ।
एव । एनम् । करोति । अथो इति ।

आयतनवन्तमित्यायतन - वन्तम् । एव । चतुर्द्धेति चतुः - धा । वीति । ऊहति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । पुनः । समिति । ऊहति । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । समूह्येति सं - ऊह्य । अवेति । द्यति । यथा । आविद्धमित्या - विद्धम् । निष्कृन्ततीति निः - कृन्तति । तादृक् । एव । तत् । यः । वाम् । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा - वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । दुरिष्ट्या इति दुः - इष्ट्याः । एव । एनम् । पाति ( ) । यः । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा - वरुणा । द्विपाथ्स्विति द्विपात् - सु । पशुषु । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । एतावतीः । वै । आपः । ओषधयः । वनस्पतयः । प्रजा इति प्र - जाः । पशवः । उपजीवनीया इत्युप - जीवनीयाः । ताः । एव । अस्मै । वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् । मुञ्चति ॥ **50 (76)**

(एतस्य - पयस्यायां - पाति - षड्विꣳशतिश्च) (A13)

TS 2.3.14.1

स प्र॑त्न॒वन्नि॑काव्ये न्द्रं॑ ँवो वि॒श्व॒तस्परी॒न्द्रं॑ नर॑ः ॥

त्वं न॑ः सोम वि॒श्वतो॒ रक्षा॑ राजन्नघाय॒तः ।

न रि॑ष्ये॒त् त्वाव॑त॒ः सखा᳚ः ॥

या ते॒ धामा॑नि दि॒वि या पृ॑थि॒व्यां ँया पर्व॑ते॒ष्वोष॑धीष्व॒प्सु ॥

तेभि॑र्नो॒ विश्वै᳚ः सु॒मना॒ अहे॑ड॒न् राज᳚न्थ्–सोम॒ प्रति॑ ह॒व्या गृ॑भाय ॥

अग्नी॑षोमा॒ सवे॑दसा॒ सहू॑ती वन॒तं॑ गिरः ।

सं दे॑व॒त्रा ब॑भूवथुः ॥

यु॒व – [ ] **51**

TS 2.3.14.1 - Padam

सः । प्र॒त्न॒वदिति॑ प्रत्न – वत् । नीति॑ । काव्या᳚ । इन्द्र᳚म् । व॒ः ।

वि॒श्व॑तः । परीति॑ । इन्द्र᳚म् । न॑रः ॥ त्वम् । न॒ः । सो॒म॒ । वि॒श्व॑तः ।

र॑क्ष । रा॒ज॒न्न् । अ॒घा॒य॒त इत्य॑घ – य॒तः ॥ न । रि॒ष्ये॒त् । त्वाव॑त॒ इति॒

त्व – व॒तः । सखा᳚ ॥ या । ते॒ । धामा॑नि । दि॒वि । या । पृ॒थि॒व्याम् ।

या । पर्व॑तेषु । ओष॑धीषु । अ॒प्सित्य॑प् – सु ॥ तेभि॑ः । न॒ः ।

विश्वैः । सुमना इति सु-मनाः । अहेडन्न् । राजन्न् । सोम ।
प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी - सोमा । सवेदसेति
स - वेदसा । सहूती इति स - हूती । वनतम् । गिरः ॥ समिति ।
देवत्रेति देव - त्रा । बभूवथुः ॥ युवम् । **51 (50)**

TS 2.3.14.2

-मेतानि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम सक्रतू अधत्तं ॥
युवꣳ सिन्धूꣳ-रभिशस्ते-रवद्यादग्नीषोमा-वमुञ्चतं गृभीतान् ॥
अग्नीषोमाविमꣳ सु मे शृणुतं ँवृषणा हवं ।
प्रति सूक्तानि हर्यतं भवतं दाशुषे मयः ॥
आऽन्यं दिवो मातरिश्वा जभाराऽमथ्नादन्यं परि श्येनो अद्रेः ।
अग्नीषोमा ब्रह्मणा वावृधानोरुं ँयज्ञाय चक्रथुरु लोकं ॥
अग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य वीतꣳ - [ ] **52**

TS 2.3.14.2 - Padam

एतानि । दिवि । रोचनानि । अग्निः । च । सोम ।
सक्रतू इति स - क्रतू । अधत्तम् ॥ युवम् । सिन्धून् ।

अभिशस्तेरित्यभि – शस्तेः । अवद्यात् ।

अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । अमुञ्चतम् । गृभीतान् ॥

अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । इमम् । स्विति । मे । शृणुतम् ।

वृषणा । हवम् । प्रतीति ॥ सूक्तानीति सु – उक्तानि । हर्यतम् ।

भवतम् । दाशुषे । मयः ॥ एति । अन्यम् । दिवः । मातरिश्वा ।

जभार । अमथ्नात् । अन्यम् । परीति । श्येनः । अद्रेः ॥

अग्नीषोमेत्यग्नी – सोमा । ब्रह्मणा । वावृधाना । उरुम् । यज्ञाय ।

चक्रथुः । उ । लोकम् ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी – सोमा । हविषः ।

प्रस्थितस्येति प्र – स्थितस्य । वीतम् । **52 (50)**

TS 2.3.14.3

हर्यतं ँवृषणा जुषेथां ।

सुशर्माणा स्ववसा हि भूतमथा धत्तं ँयजमानाय शं ँयोः ॥

आ प्यायस्व सं ते ॥

गणानां त्वा गणपतिं॑ हवामहे कविं कवीना–मुपमश्रवस्तमं ।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नूतिभिः सीद सादनं ।

स इज्जनेन स विशा स जन्मना स पुत्रैर्वाजं भरते धना नृभिः ।

देवानां यँः पितरमाविवासति – [ ] **53**

TS 2.3.14.3 - Padam

हर्यतम् । वृषणा । जुषेथाम् ॥ सुशर्माणेति सु – शर्माणा ।

स्ववसेति सु – अवसा । हि । भूतम् । अथ । धत्तम् । यजमानाय ।

शम् । योः ॥ एति । प्यायस्व । समिति । ते ॥ गणानाम् । त्वा ।

गणपतिमिति गण – पतिम् । हवामहे । कविम् । कवीनाम् ।

उपमश्रवस्तममित्युपमश्रवः–तमम् ॥ ज्येष्ठराजमिति ज्येष्ठ–राजम् ।

ब्रह्मणाम् । ब्रह्मणः । पते । एति । नः । शृण्वन्न् ।

ऊतिभिरित्यूति – भिः । सीद । सादनम् ॥ सः । इत् । जनेन ।

सः । विशा । सः । जन्मना । सः । पुत्रैः । वाजम् । भरते । धना ।

नृभिरिति नृ – भिः ॥ देवानाम् । यः । पितरम् ।

आविवासतीत्या – विवासति । **53 (50)**

TS 2.3.14.4

श्रद्धामना हविषा ब्रह्मणस्पतिं ॥

स सुष्टुभा स ऋक्वता गणेन वलꣳ रुरोज फलिगꣳ रवेण ।

बृहस्पति–रुस्त्रिया हव्यसूदः कनिक्रदद्–वावशती–रुदाजत् ॥

मरुतो यद्ध वो दिवो या वः शर्म ॥

अर्यमा ऽऽ याति वृषभ–स्तुविष्मान् दाता वसूनां पुरुहूतो अर्.हन्न् ।

सहस्राक्षो गोत्रभिद्–वज्रबाहुरस्मासु देवो द्रविणं दधातु ॥

ये तेऽर्यमन् बहवो देवयानाः पन्थानो – [ ] **54**

TS 2.3.14.4 - Padam

श्रद्धामना इति श्रद्धा – मनाः । हविषा । ब्रह्मणः । पतिम् ॥ सः । सुष्टुभेति सु – स्तुभा । सः । ऋक्वता । गणेन । वलम् । रुरोज । फलिगम् । रवेण ॥ बृहस्पतिः । उस्त्रियाः । हव्यसूद इति हव्य – सूदः । कनिक्रदत् । वावशतीः । उदिति । आजत् ॥ मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । या । वः । शर्म ॥ अर्यमा । एति । याति । वृषभः । तुविष्मान् । दाता । वसूनाम् । पुरुहूत इति पुरु – हूतः ।

अर्.हन्न् ॥ सहस्राक्ष इति सहस्र – अक्षः ।
गोत्रभिदिति गोत्र–भित् । वज्रबाहुरिति वज्र – बाहुः । अस्मासु ।
देवः । द्रविणम् । दधातु ॥ ये । ते । अर्यमन्न् । बहवः ।
देवयाना इति देव – यानाः । पन्थानः । **54 (50)**

TS 2.3.14.5

राजन् दिव आचरन्ति ।
तेभिर्नो देव महि शर्म यच्छ शं न एधि द्विपदे शं चतुष्पदे ॥
बुद्ध्नादग्र–मङ्गिरोभि–र्गृणानो वि पर्वतस्य दृꣳहितान्यैरत् ।
रुजद्रोधाꣳसिकृत्रिमाण्येषाꣳसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ॥
बुद्ध्नादग्रेण वि मिमाय मानैर्वज्रेण खान्यतृणन्नदीनां ।
वृथा ऽसृजत् पथिभि दीर्घयाथैः सोमस्य ता मद इन्द्रश्चकार ॥ **55**

TS 2.3.14.5 - Padam

राजन्न् । दिवः । आचरन्तीत्या – चरन्ति ॥ तेभिः । नः । देव ।
महि । शर्म । यच्छ । शम् । नः । एधि । द्विपद इति द्वि – पदे ।
शम् । चतुष्पद इति चतुः – पदे ॥ बुद्ध्नात् । अग्रम् ।

अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः–भिः । गृणानः । वीति । पर्वतस्य । दृ॒ꣳहितानि ।
ऐरत् ॥ रुजत् । रोधाꣳसि । कृत्रिमाणि । एषाम् । सोमस्य । ता ।
मदे । इन्द्रः । चकार ॥ बुद्ध्नात् । अग्रेण । वीति । मिमाय । मानैः ।
वज्रेण । खानि । अतृणत् । नदीनाम् ॥ वृथा । असृजत् ।
पथिभिरिति पथि – भिः । दीर्घयाथैरिति दीर्घ – याथैः । सोमस्य ।
ता । मदे । इन्द्रः । चकार ॥ **55 (50)**

TS 2.3.14.6

प्र यो जज्ञे विद्वाꣳ अस्य बन्धुं ँविश्वानि देवो जनिमा विवक्ति ।
ब्रह्म ब्रह्मण उज्जभार मद्ध्यान्नीचादुच्चा स्वधयाऽभि प्र तस्थौ ॥
महान् मही अस्तभायद्वि जातो द्याꣳ सद्म पार्थिवं च रजः ।
स बुद्ध्नादाष्ट जनुषाऽभ्यग्रं बृहस्पति र्देवतायस्य सम्राट् ॥
बुद्ध्नाद्यो अग्रमभ्यर्त्योजसा बृहस्पतिमा विवासन्ति देवाः ( ) ।
भिनद्वलं ँवि पुरो दर्दरीति कनिक्रदथ् सुवरपो जिगाय ॥ **56**

TS 2.3.14.6 - Padam

प्रेति । यः । जज्ञे । विद्वान् । अस्य । बन्धुम् । विश्वानि । देवः ।

जनिमा । विवक्ति ॥ ब्रह्म । ब्रह्मणः । उदिति । जभार । मद्ध्यात् ।

नीचा । उच्चा । स्वधयेति स्व – धया । अभि । प्रेति । तस्थौ ॥

महान् । मही इति । अस्तभायत् । वीति । जातः । द्याम् । सद्म ।

पार्थिवम् । च । रजः ॥ सः । बुद्ध्नात् । आष्ट । जनुषा । अभीति ।

अग्रम् । बृहस्पतिः । देवता । यस्य । सम्राडिति सं–राट् ॥

बुद्ध्नात् । यः । अग्रम् । अभ्यर्तीत्यभि–अर्ति । ओजसा ।

बृहस्पतिम् । एति । विवासन्ति । देवाः ( ) ॥ भिनत् । वलम् ।

वीति । पुरः । दर्दरीति । कनिक्रदत् । सुवः । अपः ।

जिगाय ॥ **56 (59)**

(युवं – वँीतमा – विवासति – पन्थानो – दीर्घयाथैः सोमस्य ता मद इन्द्रश्चकार – देवा – नव च) (A14)

=========================

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(आदित्येभ्यो – देवा वै मृत्यो – र्देवा वै - सत्रम – र्यम्णे – प्रजापतेस्त्रयस्त्रि॑शत् – प्रजापति र्देवेभ्योऽन्नाद्यं – देवासुरास्तान् – रजनो – ध्रुवोऽसि – यन्नव – मग्निं वै – प्रजापति र्वरुणाय – या वामिन्द्रा वरुणा – स प्रत्नव –च्चतुर्दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(आदित्येभ्य – स्त्वष्टु – रस्मै दानकामा – एवाव रुन्धे – ऽग्निं वै – स प्रत्नवथ् – षट्पञ्चाशत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kandam 2:-

(आदित्येभ्यः – सुवरपो जिगाय)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता द्वितीयकाण्डे

पद पाठे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 2 , Prasanam 3 (TS 2.3)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	268
Anuvakam 2	9	441
Anuvakam 3	5	243
Anuvakam 4	4	204
Anuvakam 5	3	163
Anuvakam 6	2	126
Anuvakam 7	4	188
Anuvakam 8	2	128
Anuvakam 9	3	155
Anuvakam 10	3	175
Anuvakam 11	5	272
Anuvakam 12	2	117
Anuvakam 13	3	176
Anuvakam 14	6	309
Total →	56	2965

Notes:

- **Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.**
- **Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in.**